

کلید قفل کنسرت‌ها کجاست؟

ماهان راد، تهیه‌کننده موسیقی معتقد است؛ تعطیلی کنسرت‌ها آسیب اقتصادی بسیاری داشته و اگر وضع به همین منوال ادامه پیدا کند برخی اهالی موسیقی ناگزیر از تغییر صنف یا مهاجرت هستند. او درباره راه برون‌رفت از این وضعیت گفت؛ به نظر من تنها راه برون‌رفت از این وضعیت، تحلیل واقع‌گرایانه و متوازن مسئولان و مردم از شرایط فعالان صنف موسیقی، ایثار این صنف به‌طور همزمان برای شکستن

آهنگسازان چشم‌انتظار جشنواره فیلم فجر

موسیقی که دیده می‌شود

نزدیک شدن به بهمن‌ماه برای همه اهالی هنر، یعنی زمان فرارسیدن برای بررسی آنچه که انجام داده‌اند و حالا باید در بوته نقد و نظر اهل فن و مردم قرار بگیرد. جشنواره موسیقی فجر، جشنواره تئاتر فجر و جشنواره فیلم فجر و... یکی پس از دیگری برگزار می‌شود و تلاش دارد تا ویرترینی از فعالیت‌های اهالی فرهنگ و هنر باشد. یکی از استثنائاتی که در عرصه هنر، جایگاهش در جشنواره دیگری مورد نظر قرار می‌گیرد، موسیقی فیلم است. از آنجا که این رشته تخصصی در جشنواره موسیقی فجر جایگاهی ندارد، آهنگسازانی که در این عرصه فعالیت دارند و اتفاقاً از بزرگان موسیقی کشور هم هستند، چشم انتظار جشنواره فیلم فجر بوده تا دستاوردها آنها در دل فیلم‌های سینمایی شنیده شود، هرچند که عموم علاقه‌مندان در این جشنواره به‌دنبال دیدن فیلم‌ها هستند تا شنیدن آهنگ آن. اما نباید فراموش کرد که موسیقی فیلم، یکی از دستاوردهای مهم در انقلاب اسلامی است، زیرا زمینه رشد و اعتلای این عرصه را فراهم کرده و اتفاقاً اولین جوایز سینمایی در این عرصه را در دل جشنواره فیلم فجربه آهنگسازان اهدا کرد.

اهمیت موسیقی در فیلم به حدی است که شاید از آن بشود بعد از دیالوگ به عنوان زبان دوم فیلم یاد کرد؛ آن هم زبانی که نیازی به ترجمه ندارد. موسیقی متن از عناصر مهم فیلم است که از بدو فیلمسازی به‌عنوان عنصری جدایی‌ناپذیر در خدمت فیلم قرار گرفت و به مرور جنبه حرفه‌ای‌تر و تخصصی‌تری پیدا کرد. موسیقی فیلم از دوره فیلم‌های صامت آغاز شد، زمانی که همچنان صدا در سینما وجود نداشت، با ارگ‌های ورلیتزر موسیقی‌هایی همگام با فیلم نواخته می‌شد. حتی برخی معتقدند که قدمت موسیقی فیلم را باید به قدمت اختراع دستگاه اعجاب‌انگیز سینماگراف دانست، چون برادران لومیر در نمایش عمومی اولین فیلم‌شان از موسیقی زنده پیانو استفاده کردند.

فیلم بدون موسیقی، هرگز

موسیقی متن، عنصر پیش‌برنده فیلم است که همگام و به موازات با فیلم و روند قصه پیش می‌رود. نقش موسیقی متن در فیلم به‌حدی است که امروز هیچ فیلمی را بدون موسیقی نمی‌شود تصور کرد. گرچه ممکن است مخاطب عام در طول تماشای فیلم توجه کمتری به موسیقی داشته باشد ولی واقعیت این است که فیلم بدون موسیقی‌متن ابتر می‌شود. مخاطب سینما خیلی وقت‌ها بی‌آن‌که متوجه شود، تحت تأثیر موسیقی یک فیلم می‌گردد، خشمگین می‌شود، می‌ترسد، می‌خندد یا احساس ترس می‌کند. البته موسیقی به تنهایی این کار را انجام نمی‌دهد، بلکه مکملی برای تصاویر فیلم می‌شود تا القای حس به مخاطب صورت بگیرد. امروز اهمیت موسیقی در فیلم به‌حدی است که شاید از آن بشود بعد از دیالوگ به‌عنوان زبان دوم فیلم یاد کرد؛ آن هم زبانی که نیازی به ترجمه ندارد. آهنگسازی فیلم امری به‌غایت تخصصی است، در واقع پیوندی که موسیقی متن با فیلم دارد، باعث تخصصی شدن آن می‌شود و موسیقی فیلم را از موسیقی‌های مستقل متمایز می‌کند. بنابراین

این سکوت وهم‌آلود، حمایت واقعی و عملیاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از هنرمندان، ارائه کمک مالی به اصحاب هنر و از آن مهم‌تر ارائه آزادی بیشتر به ترانه‌سرایان در ارائه دغدغه‌های اجتماعی مردم در قالب ترانه‌ها تا رسیدن به وضعیت عادی است. او ادامه داد؛ به‌طور کلی صنعت موسیقی در ایران و سایر کشورها در دو منظر اقتصادی و اجتماعی قابل قیاس نیست اما هیچ‌گاه دیده نشده در بزنگاه‌های تحولات اجتماعی، موسیقی

را مخاطب قرار داده و فعالان آن را محکوم به سکوت یا تعطیلی فعالیت خود یا هر سبک و سیاق کنند. در ایران متأسفانه پیکره نحیف موسیقی هر روز با یک چالش مواجه می‌شود و بعید نیست کم‌کم کورسوی این هنر بین مردم خاموش شود و صرفاً موسیقی دیجیتال وارداتی از طریق تجهیزات الکترونیکی به‌ویژه موبایل، جایگزین محصولات و فضاهای عرضه داخلی موسیقی شود.

سید علی‌اکبر حسینی، مدیرکل فرهنگ و هنر

سید علی‌اکبر حسینی، مدیرکل فرهنگ و هنر

بهم در فیلم‌های مختلف همکاری کردند و در این میان شاهکار موسیقی متن «سرگیزچه» خلق شد تا این دو نشان بدهند که شناخت و درک متقابل کارگردان و آهنگساز از همدیگر چقدر می‌تواند مثمر‌تر باشد.

تولد موسیقی فیلم در ایران

طبق آنچه مطبوعات سال‌های دور ایران نوشته‌اند، علینقی وزیرری با اجرای موسیقی فیلم «لیلی و مجنون» و شاگردهایش، روح... خالقی و ابوالحسن صبا با اجرای موسیقی فیلم «طوفان» در دهه دوم سده گذشته، نخستین آهنگساز‌ها برای فیلم‌های ایرانی انجام دادند ولی شکل آهنگسازی فیلم در آن زمان متفاوت بود و چندان جنبه تخصصی نداشت. بنابراین مرتضی خان‌ه را نخستین موسیقی‌نویس فیلم در ایران می‌دانند و بنا به عقیده صاحب‌نظران، گرچه پیش از خانه‌هم عده‌ای موسیقی فیلم می‌ساختند ولی اولین تجربه حرفه‌ای ساخت موسیقی فیلم در سال ۱۳۳۳ و در فیلم «عروس دله» به کارگردانی نصرتا... محشمتم رقم خورد. باین حال، فیلم‌های قبل از انقلاب پیش از این‌که به موسیقی متن متکی باشند، به پیروی از سینمای هند به عنصر ترانه خوانی و رقص‌ها متکی بودند و بعد از انقلاب بود که موسیقی فیلم به‌طور جدی در ایران جا افتاد. هرچند در اواخر دهه ۴۰ و شروع دهه ۵۰، موسیقی فیلم در ایران شکل جدی‌تری پیدا کرد و فیلم «قیصر» به کارگردانی مسعود کیمیایی جزو اولین فیلم‌هایی بود که موسیقی آن جدا از فیلم هم شنیده شد.

سینمای انقلاب و توجه جشنواره فیلم فجر به موسیقی

توجه کارگردان‌ها به موسیقی متن پس از پیروزی انقلاب اسلامی و سینمایی که دیگر با گذشته غربانی نداشت و قصد داشت که ماهیت فرهنگی ایران را در کشور گسترده و در جهان اشاعه دهد، بیشتر شد. در سال‌های ابتدایی انقلاب، موسیقی متن به‌عنوان

۴۰ سیمرغ آهنگسازی جشنواره فیلم فجر

سیمرغ بلورین بهترین موسیقی متن جشنواره فیلم فجر، تنها جایزه‌ای است که آهنگسازان فیلم‌های سینمایی از آن برخوردار می‌شوند و هیچ‌گاه تلاش آنها در عرصه موسیقی دیده نمی‌شود اما جشنواره فیلم فجر که حتی در دوره‌هایی سیمرغ بلورین به بهترین فیلم اهدا نکرده ولی در ۴۰ دوره گذشته خود همواره این تندیس را به موسیقی متن داده است. محمدرضا علیقلی با ۱۵ بار نامزدی، بابک بیات و مجید انتظامی با ۹ بار، فردین خلعتبری هشت بار، کارن همایونفر هفت بار و حسین علیزاده شش بار نامزدی، رکورددار بخش کاندیدای سیمرغ بلورین موسیقی متن جشنواره فیلم فجر هستند. اما در جمع برندگان این سیمرغ بلورین، حسین علیزاده، مجید انتظامی و محمدرضا علیقلی با چهار سیمرغ بیشترین جایزه را از جشنواره فیلم فجر دریافت کرده‌اند. کارن همایونفر با سه سیمرغ در جایگاه بعدی و آهنگسازان بنامی همچون فرهاد فرخ‌الدینی، بابک بیات، کامییز روشن‌روان و ناصر چشم‌آذر نیز با دریافت دو سیمرغ از آهنگسازان موفق در جشنواره فیلم فجر هستند.

گردهمایی بزرگ عاشیق‌لار(عاشیقی)

سی و ششمین گردهمایی موسیقی و ادبیات عاشیق‌لار(عاشیقی) استان آذربایجان شرقی با حضور هنرمندان عاشیقی سراسر استان آذربایجان شرقی، منطقه ارسباران و برخی شهرهای استان اردبیل با اجرای برنامه‌های مختلف در شهرستان اهر برگزار و از پیشگوستان هنر عاشیقی ولی... عبدی و استاد محمد محمدی‌مزیمه تجلیل شد. در این مراسم نشان درجه یک هنری برای اولین‌بار در منطقه ارسباران به استاد عاشیق ولی... عبدی نهدا شد.

کتابی کاربردی برای بداهه‌نوازی

امیر شهبایی که کتاب «اصول بداهه‌نوازی موسیقی جز» را منتشر کرده، مشغول پژوهش برزواییایی دیگر از موسیقی جز است تا بتواند پیوند نزدیک‌تری میان این گونه موسیقی و موسیقی ایران‌زمین برقرار کند. این پژوهشگر موسیقی و مدرس دانشگاه، گفت: آغاز نوشتن کتاب «اصول بداهه‌نوازی موسیقی جز» به دوره‌ای برمی‌گردد که برای یادگیری این موسیقی با چالش‌های پرشماری مواجه شدم. متأسفانه با گذشت سال‌ها همچنان منابع آموزشی در حوزه موسیقی جز، انگشت‌شمارند و کمتر هنرمندانی از اهل فن به این مقوله پرداخته‌اند. او با این توضیح که دیگر کتاب‌های منتشر شده درباره موسیقی جز کمتر به موضوع بداهه‌نوازی پرداخته‌اند، ادامه داد: سعی کردم بر بنیان قطعاتی از حوزه موسیقی جز که بیشتر نت‌نویسی کرده بودم نکاتی را بیرون کشیده و در اختیار هنرجویان این موسیقی قرار دهم. همچنین منابع خارجی در این حوزه را مطالعه کردم و در نهایت مترصد فرصتی بودم تا آموزه‌ها را در قالب کتابی آموزشی گردآوری کنم. شهبایی اظهار کرد: «اصول بداهه‌نوازی موسیقی جز» رویکردی کاربردی دارد و در این کتاب برای هنرجو بخش‌هایی در نظر گرفته شده تا به‌راحتی طبع آزمایی کند. // هنرآنلاین

نشر اینترنتی آفت جدید موسیقی

امیر مردانه، ناشر موسیقی با بیان این‌که در ۲۰سال اخیر به پایین‌ترین حد فروش فیزیکی آثار موسیقی رسیده‌ایم، تأثیر کرونا و سوق پیدا کردن به سمت نشر اینترنتی آثار موسیقی را بر این اتفاق مؤثر دانست. این موزیسین گفت: در ۱۰ سال گذشته فروش و نشر آثار به‌صورت

دیجیتالی و اینترنتی جای خودش را در کشور مایز کرد و در کنار نشر آثار به‌صورت فیزیکی جایگاه خوبی را به‌دست آورد. نشر فیزیکی موسیقی در دوران کرونا بسیار آسیب دید و تمام کالاهای فرهنگی ناشران در انبارها ماند و به لحاظ مالی ضرر زیادی کردند ولی از طرفی، نشر اینترنتی آثار موسیقی رشد قابل ملاحظه‌ای داشت اما با توجه به شرایطی که فروش فیزیکی آثار موسیقی در آن قرار دارد باید به‌دنبال راه چاره‌ای باشیم تا این روش از نشر موسیقی بتواند تا حدودی جایگاهش را دوباره پیدا کند. مردانه افزود: متأسفانه مؤسساتی که در حوزه موسیقی پاپ فعال هستند آثار را به‌صورت رایگان در اختیار مردم قرار می‌دهند تا بتوانند کنسرت‌های متعدد برگزار کنند ولی در حوزه‌های دیگر موسیقی، نمی‌توان تمرکز را بر کنسرت گذاشت و باید نسخه فیزیکی آثار به‌فروش برسد. // ایسنا

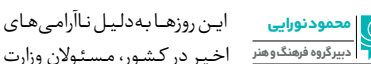
موسیقی

MUSIC

سه شنبه ۲۷ دی ۱۴۰۱ ۶۴۰۹ شماره

یادداشت

از جشنواره موسیقی فجر چه خبر!؟

محمود نوروزی

محمود نوروزی

این روزها به دلیل ناآرامی‌های اخیر در کشور، مسئولان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را بر آن داشته تا در قبال اطلاع‌رسانی درباره مهم‌ترین رویدادهای هنری کشور که جشنواره‌های فرهنگی و هنری فجر است، سیاست سکوت را در پیش بگیرند. این سیاست منطقی باعث شده که کمترین میزان خبر از تولیدات هنری در کشور را شاهد باشیم. این امر نوعی خودکشی در میان مردم ایجاد کرده زیرا همواره فرا رسیدن جشنواره‌های فجر که ویرترین فعالیت‌های هنری در کشور است، سبب می‌شد تا عموم مردم در پی برنامه‌ریزی برای حضور در کنسرت‌ها، نمایش‌ها و فیلم‌ها باشند اما همین سکوت باعث شده که خیلی از علاقه‌مندان هنر حتی ندانند که در آستانه برگزاری این رویدادهای هنری هستیم.

اما در میان این سکوت‌های خبری، وضعیت جشنواره موسیقی فجر از همه اسفناک‌تر است. این رویداد هنری که سی‌وهشتمین دوره خود را پیش‌رو دارد، طی ماه‌های گذشته فقط یک خبر از آن منتشر شده که همان خبر انتشار فراخوان بخش رقابتی و غیررقابتی این جشنواره است. حتی انتخاب دبیر این دوره از جشنواره هم در سکوت خبری و باگمانه‌زنی همراه بود و با انتشار فراخوان اهالی رسانه و موسیقی تازه متوجه شدند که این رویداد با دبیری بهزاد عبدی برگزار می‌شود. این در حالی است که براساس شنیده‌ها قرار است این رویداد از ۲۸ بهمن تا سوم اسفندماه برگزار شود ولی هنوز اعلام رسمی در این باره صورت نگرفته است.

این‌که امروز کشور دوران حساسی را سپری می‌کند، بر کسی پوشیده نیست اما این همه غافل شدن از کارکردهای هنر که می‌تواند جامعه را از خودکشی بیرون بیاورد، سؤال‌ی است که امروز اغلب دبیران جشنواره‌های هنری از پاسخ به آن سر باز می‌زنند. این درحالی است که برگزاری چندین رویداد هنری در ماه‌های اخیر مانند برگزاری هشتادمین موسیقی نواحی در دل ناآرامی‌های کشور که با نظم خوبی برگزار شد و هیچ اتفاق حاشیه‌ای در پی نداشت، می‌تواند شاهد مثالی باشد که هنر به‌ویژه موسیقی می‌تواند به شرایط آرام‌شدن اجتماع کمک کند و حتی زمینه‌گفت‌واری حل بحران‌ها را نیز در پی داشته باشد. این‌که دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در چهار ماه گذشته نواخته‌ست زمینه برگزاری کنسرت‌ها را توسط بخش خصوصی فراهم کند، به‌عنوان متولی جشنواره موسیقی فجر، این روزها باید تلاش داشته باشد که با این جشنواره زمینه بازگشایی سالن‌ها و برپایی کنسرت‌ها را مهیا کند تا پس از آن شرایط برای حضور بخش خصوصی نیز فراهم شود.

این‌که جشنواره موسیقی فجر به‌عنوان ویرترین فعالیت‌های موسیقایی در کشور تنها یک خبر رسمی داشته درحالی که یک ماه دیگر آغاز می‌شود، نشان از آن دارد که مدیریت دفتر موسیقی وزارت ارشاد و معاون هنری این وزارتخانه که در ماه‌های گذشته همواره شعار حمایت از برگزاری کنسرت‌های موسیقی می‌دادند، با بودجه‌های دولتی هم در زمینه برگزاری شورآفرین کنسرت‌ها دچار مشکل هستند و اندیشه‌ای برای عبور از این بحران ندارند؛ در حالی‌که از بخش خصوصی با بودجه‌های محدود می‌خواهند که کنسرت برگزار کنند. به‌نظر می‌رسد امروز با توجه به نقد و نظرهای درون اجتماعی که در جریان است، باید بخش دولتی بتواند زمینه شور اجتماعی با تولیدات هنری به‌ویژه موسیقی را فراهم کند زیرا تولیدات هنری می‌توانند در جهت ایجاد بستر گفت‌وتمان درون اجتماع تأثیرگذار باشند.

رویداد

